

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya

maharṣi vēdavyāsapraṇītaṃ śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ aṣṭamaskandhē ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
ōṃ namō bhagavatē vāsudēvāya
śrīmadbhāgavatamahāpurāṇam
॥ aṣṭamaskandhē ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ ॥

śrīśuka uvāca

iti vairōcanērvākyam dharmayuktaṃ sa sūnṛtaṃ |
niśamya bhagavān prītaḥ pratinandyēdamabravīt || 1 ||

śrībhagavānuvāca

vacastavaitajjanadēva sūnṛtaṃ
kulōcitaṃ dharmayutaṃ yaśaskaram |
yasya pramāṇam bhṛgavaḥ sāmparāyē
pitāmahaḥ kulavṛddhaḥ prasāntaḥ || 2 ||

na hyētasmin kulē kaścinniḥsattvaḥ kṛpaṇaḥ pumān |
pratyākhyātā pratiśrutya yō vādātā dvijātayē || 3 ||

na santi tīrthē yudhi cārthinārthitāḥ
parāṇmukhā yē tvamanasvinō nṛpāḥ |
yuṣmatkulē yadyaśasāmalēna
prahlāda udbhāti yathōḍupaḥ khē || 4 ||

yatō jātō hiraṇyākṣaścarannēka imāṃ mahīm |
prativīraṃ digvijayē nāvindata gadāyudhaḥ || 5 ||

yaṃ vinirjitya kṛcchrēṇa viṣṇuḥ kṣmōddhāra āgatam |
nātmānaṃ jayinaṃ mēnē tadvīryaṃ bhūryanusmaran || 6 ||

niśamya tadvadhaṃ bhrātā hiraṇyakaśipuḥ purā |
hantuṃ bhrātrhaṇaṃ kruddhō jagāma nilayaṃ harēḥ || 7 ||

tamāyāntaṃ samālōkya śūlapāṇiṃ kṛtāntavat |
cintayāmāsa kālajñō viṣṇurmāyāvināṃ varaḥ || 8 ||

yatō yatō'haṃ tatrāsau mṛtyuḥ prāṇabhṛtāmiva |
atō'hamasya hṛdayaṃ pravēkṣyāmi parāgḍṛśaḥ || 9 ||

ēvaṃ sa niścitya ripōḥ śarīra -
mādhāvatō nirviviśē'surēndra |
śvāsānilāntarhitasūkṣmadēha -
statprāṇarandhrēṇa vivignacētāḥ || 10 ||

sa tannikētaṃ parimṛśya śūnya -
mapaśyamānaḥ kupitō nanāda |
kṣmāṃ dyāṃ diśaḥ khaṃ vivarān samudrān
viṣṇuṃ vicinvan na dadarśa vīraḥ || 11 ||

apaśyanniti hōvāca mayānviṣṭamidaṃ jagat |
bhrātrhā mē gatō nūnaṃ yatō nāvartatē pumān || 12 ||

vairānubandha ētāvānāmṛtyōriha dēhinām |
ajñānaprabhavō manyurahammānōpabṛṃhitaḥ || 13 ||

pitā prahlādaputrastē tadvidvān dvijavatsalaḥ |
svamāyurdvijaliṅgēbhyō dēvēbhyō'dātsa yācitaḥ || 14 ||

*bhavānācaritān dharmānāsthito gṛhamēdhibhiḥ |
brāhmaṇaiḥ pūrvajaiḥ sūrairanyaiścōddāmakīrtibhiḥ || 15 ||*

*tasmāt tvattō mahīmīṣadvṛṇē'haṃ varadarṣabhāt |
padāni trīṇi daityēndra sammitāni padā mama || 16 ||*

*nānyattē kāmāyē rājan vadānyājjagadīśvarāt |
naināḥ prāpnōti vai vidvān yāvadarthapratigrahaḥ || 17 ||*

*baliruvāca
ahō brāhmaṇadāyāda vācastē vṛddhasammatāḥ |
tvam bālō bālīsamatiḥ svārthaṃ pratyabudhō yathā || 18 ||*

*māṃ vacōbhiḥ samārādhya lōkānāmēkamīśvaram |
padatrayaṃ vṛṇītē yō'buddhimān dvīpadāśuṣam || 19 ||*

*na pumān māmupavrajya bhūyō yācitumarhati |
tasmād vṛttikarīm bhūmiṃ vaṭō kāmāṃ pratīccha mē || 20 ||*

*śrībhagavānuvāca
yāvantō viṣayāḥ prēṣṭhāstrilōkyāmajitēndriyam |
na śaknuvanti tē sarvē pratipūrayituṃ nṛpa || 21 ||*

*tribhiḥ kramairasantuṣṭō dvīpēnāpi na pūryatē |
navavarṣasamētēna saptadvīpavarēcchayā || 22 ||*

*saptadvīpādhipatayō nṛpā vainyagayādayaḥ |
arthaiḥ kāmairgatā nāntaṃ tṛṣṇāyā iti naḥ śrutam || 23 ||*

*yadṛcchayōpapannēna santuṣṭō vartatē sukham |
nāsantuṣṭastribhīrlōkairajitātmōpasāditaiḥ || 24 ||*

puṃsō'yaṃ saṃsṛtērhēturasantōṣō'rthakāmayōḥ |
yadṛcchayōpapannēna santōṣō muktayē smṛtaḥ || 25 ||

yadṛcchālābhatuṣṭasya tējō viprasya vardhatē |
tat praśāmyatyasantōṣādambhasēvāśuśukṣaṇiḥ || 26 ||

tasmātrīṇi padānyēva vṛṇē tvadvaradarṣabhāt |
ētāvataiva siddhō'haṃ vittam yāvatprayōjanam || 27 ||

śrīśuka uvāca
ityuktaḥ sa hasannāha vāñchātaḥ pratigrhyatām |
vāmanāya mahīm dātum jagrāha jalabhājanam || 28 ||

viṣṇavē kṣmām pradāsyantamuśanā asurēśvaram |
jānaṃścikīrṣitam viṣṇōḥ śiṣyam prāha vidām varah || 29 ||

śukra uvāca
ēṣa vairōcanē sāksādbhagavān viṣṇuravyayaḥ |
kaśyapādaditērjātō dēvānām kāryasādhakaḥ || 30 ||

pratiśrutam tvayaitasmai yadanarthamajānatā |
na sādhu manyē daityānām mahānupagatō'nayaḥ || 31 ||

ēṣa tē sthānamaiśvaryam śriyam tējō yaśaḥ śrutam |
dāsyatyācchidya śakrāya māyāmāṇavakō hariḥ || 32 ||

tribhiḥ kramairiman lōkān viśvakāyaḥ kramiṣyati |
sarvasvam viṣṇavē dattvā mūḍha vartiṣyasē katham || 33 ||

kramatō gām padaikēna dvitīyēna divam vibhōḥ |
kham ca kāyēna mahatā tārtīyasya kutō gatiḥ || 34 ||

niṣṭhāṃ tē narakē manyē hyapradātuḥ pratiśrutam |
pratiśrutasya yō'nīśaḥ pratipādayitum bhavān || 35 ||

na taddānaṃ praśaṃsanti yēna vṛttirvipadyatē |
dānaṃ yajñastapaḥ karma lōkē vṛttimatō yataḥ || 36 ||

dharmāya yaśasē'rthāya kāmāya svajanāya ca |
pañcadhā vibhajan vittamihāmutra ca mōdatē || 37 ||

atrāpi bahvrcairgītaṃ śṛṇu mē'surasattama |
satyamōmiti yatprōktaṃ yannētyāhānṛtaṃ hi tat || 38 ||

satyaṃ puṣpaphalaṃ vidyādātmavṛkṣasya gīyatē |
vṛkṣē'jīvati tanna syādanṛtaṃ mūlamātmanaḥ || 39 ||

tad yathā vṛkṣa unmūlaḥ śuṣyatyudvartatē'cirāt |
ēvaṃ naṣṭānṛtaḥ sadya ātmā śuṣyēna saṃśayaḥ || 40 ||

parāg riktamapūrṇaṃ vā akṣaraṃ yattadōmiti |
yat kiñcidōmiti brūyāt tēna ricyēta vai pumān |
bhikṣavē sarvamōṃ kurvan nālaṃ kāmēna cātmanē || 41 ||

athaitatpūrṇamabhyātmaṃ yacca nētyanṛtaṃ vacaḥ |
sarvaṃ nētyanṛtaṃ brūyāt sa duṣkīrtiḥ śvasan mṛtaḥ || 42 ||

strīṣu narmavivāhē ca vṛttyarthē prāṇasaṅkaṭē |
gōbrāhmaṇārthē hiṃsāyāṃ nānṛtaṃ syājjugupsitam || 43 ||

|| iti śrīmadbhāgavatē mahāpurāṇē pāramahaṃsyāṃ saṃhitāyāṃ
aṣṭamaskandhē vāmanaprādurbhāvē ēkōnaviṃśō'dhyāyaḥ ||